

RECENZJE, OMÓWIENIA, SPRAWOZDANIA, KOMUNIKATY

Ewa Hrycyna
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2932-1313>
e-mail: ewa.hrycyna@uwm.edu.pl

Wanda Łomnicka-Dulak: *Nadpopradzka dawność. Gwara i kultura górali z okolic Piwnicznej. Piwniczna-Zdrój – Nowy Sącz 2018, 394 ss.*

Obszerny słownik Wandy Łomnickiej-Dulak dokumentuje gwara górali z okolic Piwnicznej, tzw. gwara przejściową, w której – jak podaje autorka – widoczne są wpływy języka Lachów sądeckich, górali pienińskich, Słowaków ze Spiszu i Łemków. Podstawę materiałową pracy stanowią źródła mówione, w znacznej większości zebrane przez autorkę, uzupełnione materiałami innych zbieraczy, co skrupulatnie odnotowano we wstępie i podziękowaniu.

Słownictwo zostało zebrane w regionie jednolitym fonetycznie, tj. w Korszyskach, Piwnicznej, Kokuszce, Głębokim. We wstępie przedstawiono charakterystyczne cechy fonetyki tego obszaru.

Słownik jest owocem długoletniej pracy autorki, która wcześniej, w 2005 r. opracowała mniejszy objętościowo słownik, dokumentujący gwara tych samych terenów, zatytułowany *Matusine słowecka* (2700 haseł). Obecne dzieło obejmuje ponad 7000 haseł, bogato udokumentowanych.

Hasła w słowniku przedstawione są w porządku alfabetycznym, dokumentacja użycia słowa została oparta m.in. na relacjach potocznych i zróżnicowanych gatunkach folkloru, np. rymowankach, pieśniach, fragmentach legend, *godek*.

Bardzo interesującym i oryginalnym rozwiązaniem jest *Dodatek*, w którym zgrupowano słowa odpowiadające poszczególnym kategoriom, np.: gospodarstwo, posiłki, odzież, pomieszczenia gospodarskie, sad, siew i rodzaje zbóż, wóz i inne pojazdy, kolory i in. Zamieszczono również nazwy terenowe, w tym nazwy przysiółków, grup domów, a nawet poszczególnych pól. Niektóre kategorie są znacznie rozbudowane, np. odzież zawiera podkategorie takie jak: zapięcia, roboty z wełny, szycie; ozdoby kobiece; męskie nakrycia głowy; odzież męska; okrycia nóg i szewstwo.

Ponadto w *Dodatku* znajdują się: mały słownik synonimów, słownictwo i frazeologizmy związane z kobietą, mężczyzną, dzieckiem i chorobami; opisy zwyczajów związanych z obrzędowością doroczną i rodzinną; zapisy wierzeń; nazwy własne i in.

Szata graficzna słownika ujmuje bogactwem i starannością. Słownik zawiera starannie dobrane fotografie przedstawiające mieszkańców wsi, pasterstwo, świętowanie, życie codzienne, stroje, sprzęty, widowiska i tańce ludowe. Licznych ilustracji użyto do dokumentowania niektórych haseł, jak również w celach estetycznych.

Książka opatrzona jest ciepłym wstępem oraz podziękowaniem dla wszystkich wymienionych imiennie osób, które swoim wkładem przyczyniły się do jej powstania.

Autorka określa słownik jako amatorski, pisząc, że nie posiada warsztatu dialektologicznego, a „jedyną co ma, to wielkie serce i długą życiową wędrówkę ścieżką gwary”. Niewątpliwie okazało się to wystarczającym bogactwem, by czytelnik mógł zetknąć się z dziełem o wartości – jak pisze w recenzji Józef Kaś – nie tylko poznawczej i emocjonalnej, ale także naukowej.